

VECSEI MIKLÓS

A felzárkózás matematikája

DOI: 10.56699/MT.2023.2.1

ABSZTRAKT

Magyarország háromszáz legszegényebb településének felzárkóztatása háromszázezer ember életében hoz jelentős változást. A Felzárkózó települések jelenleg Európa legnagyobb szociális programja. Egyúttal ez az első olyan kormányprogram, melynek során nem a központban meghatározott intézkedéseket kell mindenhol megvalósítani, hanem helyi diagnózisok alapján határozzák meg, milyen beavatkozásokra van szükség.

KULCSSZAVAK: felzárkózás, jelenlét

A mikor arra kérnek, meséljem el, hogyan zárkóztatjuk fel a legszegényebb településeket, rendszerint azt válaszolom: inkább megmutatnám. Ha van rá idő, akkor beültetem az érdeklődőt az autóba, és elviszem valamelyik településünkre, ahol a múlt öröksége és a jövő ígérete egyszerre látható. Amikor megérkezünk, felhívom a figyelmet a romos házakra, a központban ásító foghíjas telkekre, a kistestvérüket karjukon cipelő gyerekekre, a hitelbe vásárló asszonyokra. Azután átsétálunk oda, ahol a jelenlétünknek már érzékelhető nyomai vannak: mutatok olyan házakat, amelyek mögött az egybenyitott kertekben igazi mintagazdaság látható, ahol rendezett a környék, a gyerekek sportolnak vagy zenélni tanulnak, a helyi kisüzemekben dolgozó asszonyok munkái pedig igazi piacképes termékek. Közben arról mesélek, hogy a felzárkózás matematikájának alapja egy nagyon egyszerű képlet: a leszakadó településeken élőknek gyorsabban kell fejlődniük a többiekénél, különben nem fogják őket utolérni. Ezért kell a legmodernebb eszközöket, a legmagasabb színvonalú programokat és a legjobb szakembereket odavinni a településekre. A felzárkózás finanszírozása valójában befektetés a jövőbe, amelynek nemcsak társadalmi haszna jelentős, hanem nemzetgazdasági szinten is többszörösen megtérül.

Ez különösebb közgazdasági ismeretek nélkül is belátható, elég hozzá néhány nagyon egyszerű alapigazságot ismerni. Az első, hogy a nyomorúság újratermeli önmagát.

A nyomorba születő gyermekek – néhány kivételes esettől eltekintve – törvényszerűen öröklik szüleik sorsát, és ezt örökítik tovább a gyermekeiknek is. Ebből a körforgásból nincs esély kiszállni, hiszen a benne élők nem látnak más mintát, fogalmuk sincs arról, hogyan lehetne másként élni. A második, hogy a nyomorban nem számít a jövő, a legerősebb kényszer a pillanatnyi túlélés. Ahol pedig nem gondolnak a holnapra, ott bármi árucikké lehet egy pillanat alatt, és nem számít, később majd mennyire fájdalmas lesz a hiánya. A harmadik, hogy a felzárkózó településeken átlagosan kétszer (néhány településen négyszer) több gyermek születik, mint más területeken, az édesanyák pedig az országos átlagnál tíz évvel fiatalabban hozzák világra első gyermeküket. Ez azt jelenti, hogy húsz év múlva ezeken a településeken születik majd a gyermekek 7-8 százaléka. Bonyolult statisztikai képletek nélkül is sejthető, milyen szerepe és súlya lesz a felnövekvő generáció ekkora hányadának egy előregedő társadalomban, különösen akkor, ha az lesz a kérdés, hogy ezek a fiatal felnőttek szüleik példáját követve eltartott, napszámba járó, közmunkát végző népességet alkotnak-e majd, vagy értéket teremtő, adófizető dolgozók lesznek.

Az lesz a kérdés, hogy ezek a fiatal felnőttek szüleik példáját követve eltartott, napszámba járó, közmunkát végző népességet alkotnak-e majd, vagy értéket teremtő, adófizető dolgozók lesznek.

Aki eljön velünk ezekre a településekre, az első látogatás után megérti, valójában miről szól ez a program.

Mindenkit persze nem lehet helyszíntre vinni, ilyenkor a vetítéshez szoktam ragaszkodni, és képekről mesélve magyarázom el, mit miért csinálunk. Mert a mi világunkból nézve a nyomort nem lehet megérteni, és ha nem értjük, miért nem úgy működik ez a világ, ahogyan mi elvárnánk tőle, akkor minden erőfeszítésünk hiábavaló lesz – ahogyan a korábbi felzárkóztató programok esetében is elmaradt az átütő siker. Budapestről nem lehet megmondani, mitől változik meg az élet ezeken a településeken, ehhez mindennap ott kell lenni az érintettek között.

De nézzük, milyen előzmények után jött létre a 2019-ben indult Felzárkózó települések program, hivatalos nevén a diagnózisalapú felzárkózási stratégia.

JELENLÉTBŐL FELZÁRKÓZÁS

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Jelenlét programja fokozatosan alakult ki a leszakadó településeken és szegregátumokban végzett útkereső szociális munka tapasztalataiból. 2004-ben Tarnabodon, 2005-ben a monori Tabán-telepen indult ilyen programunk, a sor később a pécsi György-teleppel, a veszprémi „pokoli toronnyal”, a tatabányai Mész-

teleppel bővült, majd egyre több helyszínre vittük el a programot. Az első időszakban inkább szemléletmódnak neveztük, még a módszertan kifejezést is óvatosan használtuk, hiszen annak a munkának, amelyet a nyomorban élő családok között végeztünk, Magyarországon nem volt sem tankönyve, sem szakirodalma, sem egységesen elfogadott gyakorlata. Csak hasonló elveket követő kísérletek léteztek például Sajókázán, Ózdon, Berettyóújfaluban vagy Veszprémben, és akik részt vettünk ezekben, egymást figyelve, egymástól tanulva végeztük munkánkat.

A sikernek nem volt egyértelmű receptje, a szociális munka ebben a közegben mást jelentett, mint a hajléktalanellátásban, az idősek vagy a fogyatékos emberek körében. Egy idő után az is nyilvánvalóvá vált, hogy nincsenek univerzális megoldásaink, ami az egyik helyszínen működik, az a másik településen hatástalan maradhat. Folyamatosan vizsgálni kellett, hogy jó irányba indultunk-e el, és ha nem, akkor visszafordultunk, és újrakezdtük. A tanulságok évről évre gyűltek, a jó gyakorlatok pedig azt mutatták, a telepeken elengedhetetlen a segítők személyes és folyamatos helyszíni jelenléte, a beavatkozás pedig akkor lehet eredményes, ha a cselekvést szociális diagnózis előzte meg. Fontos tanulság volt az is, hogy az eredmények csak úgy lehetnek tartósak, ha azokat a helyi közösség is a sajátjának érzi, és a program által kínált lehetőségekkel már közösen tudunk élni. A tapasztalatok összesítéséből született kétrészes *Jelenlét módszertankönyv* 2011 novemberében jelent meg a Magyar Máltai Szeretetszolgálat kiadásában, ez volt az egyik első olyan magyar nyelvű szakirodalom, amely a romatelepeken, szegregátumokban végzett szociális munkát a gyakorlatra összpontosítva mutatta be.

A szemléletmód módszerré fejlődött, leírható módszertan lett, amelyre programot lehetett hirdetni. A Jelenlét program eredményeit 2016. december 16-án Magyar Örökség-díjjal ismerték el.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat kormányzati felkérésre kapcsolódott be a térségi Gyerekesély program munkájába, hogy szakmai támogatást nyújtson a különböző pályázatok előkészítéséhez és megvalósításához. 2010 őszén előbb nyolc kistérségre – Abaúj-Hegyköz, Bodroghely, Encs, Fehérgyarmat, Vásárosnamény, Barcs, Kadarkút és Sellye – kaptunk felkérést. Ez 238 kistelepülést jelentett, körülbelül száznyolcvanezer lakossággal, ezen belül több mint negyvenezer gyermekkel. A következő, 2016-tól kezdődött ciklusban már harmincegy járásra szólt a megbízatásunk, ekkortól kezdve partnereinkkel közösen több mint hétszáz településen kísértük a legszegényebb gyermekek felemelését segítő programokat. Közben arra figyeltünk fel, hogy a falvak egy része nem tud mit kezdeni a központi támogatással, sőt minél nagyobb összeg érkezik a településre, annál szembeötlőbb lesz a tehetetlensége, hogy nem tudja jól elkölteni a forrásokat. Kézelfogható jelei voltak annak, hogy a pénzben folyósított támogatás önmagában nem oldja meg a problémát, a segítség nem hasznosul, inkább elmélyíti az egyenlőtlenségeket. Volt olyan település, ahol díszburkolattal fedték be a főteret és szökőkutat építettek, miközben a térre néző szegregátumban élő sokgyermekes családok máról holnapra élve komoly küzdelmet folytattak a napi betevő előteremtéséért. Összeírtuk azokat a helyszí-

neket, ahol a különböző programok során nyert támogatásokkal a települések nem tudtak vagy nem voltak képesek jól élni, ez akkor 152 falut jelentett. Utána megvizsgáltuk, milyen közös jellemzőket találunk, ezekből településszintű szegénységi mutatókat, kompozit indikátorokat alkottunk, amelyek alapján a KSH megszűrte az ország településeit. Ennek végeredménye lett az ország háromszáz legszegényebb települését tartalmazó lista, amit kormányhatározat nevesített.

A kiválasztás szempontjai a következők voltak:

- a fiatalok aránya a teljes népességből (2017–2019);
- a születési arányszám (2017–2019);
- az egy munkavállaló korú lakosra jutó adóköteles jövedelem (2017–2019);
- a tartós álláskereső aránya (2017–2019);
- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek aránya a 0–24 éves állandó népességből (2017–2019);
- a komfort nélküli, szükség- és egyéb lakások aránya a lakott lakásokban (2011);
- a regisztrált bűncselekmények ezer lakosra jutó száma (lakóhely szerint, 2017–2019);
- az általános iskolát el nem végzettek aránya a tizenöt évesnél idősebb népességből (2011).

Mielőtt azonban a Felzárkózó települések program háromszáz helyszínen elindult volna, a kormány egy kisebb pilotprogram megvalósítására kérte fel a Magyar Máltai Szeretetszolgálatot: 2016-ban megbízást adott a Jelenlét program elindítására Tiszabőn és Tiszaburán. Azt már mi kértük, hogy ne csupán egy településen induljon el a program, mert nemcsak azt szerettük volna megmutatni, hogy milyen változásokat tudunk elérni, hanem azt is, hogy különböző helyszíneken különböző megoldásokra lehet szükség. Kicsit attól is tartottunk, hogy ha csak Tiszabőn indítjuk el a programot, akkor az ott alkalmazott beavatkozás lesz az elvárt módszer, tehát a szociális diagnózis létjogosultságát is szerettük volna alátámasztani azzal, hogy a két településen eltérő programot valósítunk meg.

A településeken számos programelem indult el, ezek a lakhatástól az oktatáson át a helyi gazdaság fejlesztéséig az élet csaknem minden területét érintették, de mindenekelőtt a gyermekekre koncentráltunk, és a tevékenységünk jellemzően a fenntartásunkba vett iskolák, óvodák, biztos kezdet gyerekházak és tanodák köré összpontosult. Nem volt egyszerű elfogadtatni a Máltai Szeretetszolgálat megjelenését, különösen Tiszabőn fogadták bizalmatlanul az érkezésünket, majdnem két évnek el kellett telnie, míg a település meghatározó személyiségeinek bizalmát elnyertük. A kormány folyamatosan figyelemmel kísérte a program előrehaladását, az egyeztetéseken államtitkári szinten vettek részt. A folyamatos érdeklődést mutatta az is, hogy miniszterek, nagykövetek és nagy cégek vezetői is elfogadták a meghívásunkat, és a településeken személyesen tájékoztak a programunkról.

Önmagukért beszélő, a kívülállók számára is egyértelmű eredmények rendszerint csak hosszú évek után jelennek meg a felzárkózásban, itt azonban már három-öt év

után is fel tudunk mutatni egyértelmű sikereket. Ezek közül itt csak egyet-egyet emelnék ki: a Máltai Szeretetszolgálat érkezése előtt a tiszabői fiatalok rendre kimaradtak a középiskolából, a legtöbben már az első félévben lemorzsolódtak. Öt évvel később tizenöten tettek sikeres érettségi vizsgát, és egyiküket felvették a szegedi egyetemre. Tisza-burán varrodát és asztalosműhelyt létesítettünk, amelyben az iskolából kimaradt, rendszer munkaviszonnyal korábban nem rendelkező asszonyok és férfiak tanultak szakmát, és állítottak elő piacképes termékeket. A burai varroda vászontáskáit a SPAR-üzletek forgalmazzák, nyakba akasztható pohártartóikat a Budapest Borfesztivál közönsége hordja, az asztalosműhely egyedi gyártású fa nyílászáróit pedig budapesti társasházak rendelik meg.

A két településen végzett munkát értékelve a kormány 2019 nyarán határozott a Felzárkózó települések program elindításáról a háromszáz legszegényebb településen.

A program az első évben harmincegy helyszínen indult el, 2020-ban hatvanhétre, 2021-ben 118-ra bővült a részt vevő települések száma. A fennmaradó 182 helyszín fokozatosan, 2025 végéig kapcsolódik be a programba. A felzárkóztató programokat húsz civil szervezet – jellemzően a nagy, országos egyházi karitatív szervezetek és néhány kisebb segítőszervezet – valósítja meg a településeken. A program a Belügyminisztériumhoz tartozik, a munkát miniszterelnöki biztos irányítja, a szakmai módszertant a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Jelenlét programja adja.

A FOGANTATÁSTÓL A FOGLALKOZTATÁSIG

Talán az eddigiekből is kitűnik, hogy programunknak rengeteg eleme van, a diagnózis alapján összeállított helyi cselekvési tervek rendkívül összetett képet rajzolnak. Mégis, a munkánk minden rugalmassága és változatossága ellenére kirajzolódik az az alapelv, hogy a településeken születő és felnövekvő gyermekeket az élet első pillanatától kezdve egészen a munkába állásukig segítjük a felzárkózásban, másként mondván a fogantatástól a foglalkoztatásig figyelemmel kísérjük sorsuk alakulását. Ehhez három kiemelt célt tűztünk magunk elé, melyek a szociális diagnózistól függetlenül minden településen érvényesek. Ezek a következők:

- egyetlen gyermeket sem veszítünk szem elől;
- nem nézzük tétlenül a lakóházak pusztulását;
- minden négyzetméter föld megművelésére törekszünk.

Az első meglehetősen egyértelmű, a gyermekeknek kell esélyt adnunk, hogy hátrányos körülményekből kilépve ők már más életet élhessenek.

A kritikus időszak az élet első ezer napja: első három évünkben gyakorlatilag eldől a sorsunk, az ekkor kifejlődő vagy éppen ki nem fejlődő képességeink meghatározzák, miben leszünk ügyesek, tehetségesek, átlagosak, vagy épp ellenkezőleg, mi az, ami mindig is nehézséget jelent és kudarcélményt okoz majd nekünk. Az egészséges fejlődésből ekkor elvesztegetett időszak soha nem tér már vissza, az azonban, hogy a családok mennyit tesznek a gyerekek fejlődéséért, épp a leszakadó közösségekben marad láthatatlan.

A szülők nagy szeretettel veszik körül gyermekeiket, és szeretnének mindent megadni nekik, de sokszor fogalmuk sincs arról, ténylegesen mire lenne szüksége a kicsinek. Nem is tudhatják, hiszen annak idején ők sem kapták meg ezt, velük sem játszottak, nekik sem mondtak mesét, és nekik sem volt külön ágyuk. Gyakori kép, hogy a családtagok, sokszor az egyik nagyobb gyermek egész nap kézben fogja kisebb testvérét. A kézben tartott gyermeket így óvják, amíg meg nem tanul járni, hiszen nincs olyan biztonságos hely a házban, ahová le lehetne tenni. Csakhogy ezeknek a gyermekeknek az életéből így kimarad az a szakasz, amikor négykézláb másznak, a mászni tanulással együtt pedig alapvető képességek és személyiségjegyek kifejlődése is elmarad. Ennek jeleit többnyire az óvodában veszik észre a pedagógusok, de akkor már késő. Ezért fejlesztjük a védőnői hálózatot, praktikus felszerelésekkel, babacsomaggal, vitaminokkal, akár szolgálati autóval, hogy ne kerékpárral kelljen a sáros utakon, kóbor kutyák között átvágva felkeresni a családokat, vagy akár asszisztensekkel, hogy a szakembereknek tényleg csak a gyerekekkel és a családokkal kelljen foglalkozniuk.

A program egyik kulcseleme, a felzárkózás egyik legnagyobb eredménye a biztos kezdet gyermekházak létrejötte: itt az anyukák megtanulhatják a legfontosabb ismereteket arról, mi használ a gyermeküknek, és mi nem. Egy apró kiegészítés a felzárkózás matematikájához: a biztos kezdet gyerekházak indikátorszámát hét; ez azt jelenti, hogy ha átlagosan hét édesanya jár oda hét kisgyermekkel, akkor az intézmény teljesítette az elvárásokat, a nyolcadik vagy kilencedik kisbabát már nem kéri számon a fenntartón. Tiszabón évente hetven gyermek születik, három év alatt ez 210 gyermeket jelent, és majdnem mindegyikük esetében indokolt a segítségnyújtás. Ettől akkor sem tekinthetünk el, ha a biztos kezdet gyermekház a gyermekek kis százalékával már teljesítette a tőle elvárt feladatot. Másként mondván nem az a célunk, hogy kiválóan költsük el a rendelkezésre álló forrásokat, hanem az, hogy a problémára találjunk megoldást. Ezért rögzítettük alapelveként, hogy a Felzárkózó települések programban egyetlen gyermeket sem veszítünk szem elől. A magunk elé tűzött cél teljesülése ugyanakkor nem jelenti azt, hogy mindenkit ténylegesen meg is tudunk menteni, azt azonban igen, hogy a munkánkat nem az előírt indikátorok teljesítésével mérjük. (Más lapra tartozik, hogy munkánk során az előírt indikátorokat is teljesítjük, csak éppen egy pillanatig sem gondoljuk azt, hogy ezzel megtettünk mindent, ami elvárható tőlünk.)

A felzárkózás másik képletében a lakóházakkal számolunk. A települések tele vannak romos épületekkel, foghíjtelkekkel, forgalomképtelen ingatlanokra terhelt óriási tartozásokkal. A házak negyede komfort nélküli, nemhogy fürdőszoba, de vízvezeték sincs az épületben, és a legális áramfogyasztók száma is sokszor lényegesen kevesebb a lakott épületek számánál. A kiszolgáltatottság és a tehetetlenség egyik látványos jele a tetőkön mutatkozik meg, amikor a lecsúszó cserepeket, az elmozduló bádoglemezeket tétlenül nézik a lakók, és a meg nem javított hibákból egyre nagyobb beázások lesznek, míg valahol le nem szakad a gerenda, vagy meg nem indul a fal. A tetőkommandónak nevezett egységünk ebben segít: akkor javítják ki a hibát, amikor

még menthető az épület, és néhány tízezer forintos költséggel elhárítható a további romlás. A falvakban, elsősorban a kisgyermekes családok otthonaiban annyit javítunk az épületeken, amennyi a gyermekek biztonságához elengedhetetlen: legyen egy biztonságos konnektor, egy fűthető szoba, egy tiszta sarok, ahová le lehet tenni a kisbabát. Ahol csak lehet, mindenhol előre fizetős mérőórát szereltetünk, hiszen ezzel elkerülhető az eladósodás. Ahol bevezetjük, ott tiszta és egyszerű viszonyok váltják fel a korábbi zavaros helyzetet. A tiszabői szociális naperőmű példája megmutatta, hogy napelemeket nemcsak a háztetőkre lehet szerelni, hanem a falu határában olcsón elérhető, hektárban mérhető ingatlanra is, ami jóval gazdaságosabbá teszi az üzemeltetést. A naperőmű által termelt energia árából a téli hónapokban támogatás adható a legszegényebb családoknak, persze nem pénzben, hanem az előre fizetős órára feltöltött egyenleg formájában, ami lehetővé teszi, hogy az egyik szobát a tőlünk kölcsönzött elektromos fűtőpanel melegítse. Így nem tüzelnek rongyokkal, petpalackokkal és háztartási hulladékkal a gyermekek szobájában, ami ugyancsak jelentős előrelépés a korábbi gyakorlathoz képest.

A harmadik célunk a belterületi földek megművelése. A házak körül jellemzően gazos, szemetes, de nagy területű kertek találhatók, a hosszú idő óta lakatlan ingatlanok, romházakkal tarkított telkek sokhektárnyi belterületi földet jelentenek. Ezekre mezőgazdasági támogatás nem igényelhető, de utak veszik körül őket, és mindenhol elérhető a víz és az áram. Ez óriási lehetőség, hiszen a falvak egykor agrártelepülések voltak, a házak körüli hatalmas kertek pedig a családi gazdálkodás komoly háttérét adták, csak a ma ott élő családokat már senki nem tanította meg arra, milyen esélyeket rejt magában a körülöttük lévő föld.

Programjainkban közösségi majorságokban mutatjuk meg, hogyan lehet sikert elérni, és a jó példa hatására egyre többen a saját kertjüket is használatba veszik. Aki felássza a kertjét, vetőmagot, szerszámot, vegyszert, tanácsot kap az induláshoz. A falu központjában összenyitott többhektáros területeket már géppel is be lehet szántani, és a helyi asszonyoknak munkát lehet adni vele. Megint a befektetésnél járunk, ha ugyanis belevágunk egy ilyen programba, nem hagyhatjuk kizárólag a természetre, hogy a siker azon múljon, esik-e majd elég eső. A legmodernebb technológiát kell odavinnünk, a vertikális farmot, a csepegtető öntözést és a bizonytalanságot kiküszöbölő újításokat, hogy az emberek azt élhessék meg: van értelme kertet művelni, új ismereteket tanulni és dolgozni. De legalább ilyen fontos, hogy a mintakertek megjelenjenek az óvodák és az iskolák udvarain is, ahol a gyerekek játékos formában sajátíthatják el azt a szemléletet, amely a lehetőséget látja a termőföldben. A folyamatnak azonban itt még nincs vége, a kisüzemekben sokszor kézműves-technológiával előállított termékek ugyanis magas minőségű árucikkek. Ezeket előbb a Kelenföldi pályaudvarnál működő kis üzletben, majd a Fény utcai piacon nyitott kávézóban kezdtük értékesíteni, ahol nemcsak a termékekkel, hanem a mögöttük rejlő programokkal is megismerkedhetnek a vendégek.

A LEGFONTOSABB BEFEKTETÉS

Azzal indítottam, hogy a felzárkózás matematikájának képlete szerint a felzárkózó településeknek gyorsabban kell fejlődniük a többinél, mert ha nincs így, soha nem fogják utolérni őket. Ezért kell mindenből a legjobbat és a legmodernebbet odavinni a településekre. A fejlesztések egyik iskolapéldája a szemészeti szűrőbuszunk, amely 2019 óta mindennapos gyakorlattá tette a telemedicina alkalmazását. A szemészeti szűrés hosszú ideje az egyik szimbolikus ikonja a Jelenlét programnak, mert minden elemében jó választ ad egy súlyos társadalmi problémára. A leszakadó településeken élő gyerekek közül sokan küzdenek látásproblémával, ami a tanulásukra is kihat, szakorvoshoz azonban a legritkább esetben jutottak csak el, az ott felírt receptekből pedig még ritkábban lett szemüvege a gyermeknek. A program egyik újdonsága abban állt, hogy az előkészített tömeges szűrésekre helybe vitte a szemészorvost (így kiszűrték a problémás eseteket), a másik pedig abban, hogy a felírt szemüvegeket a gyerekek által választott kerettel ingyenesen elkészíttette a Szeretetszolgálat. A Felzárkózó települések program indulásával ez a modell továbbfejlődött, a szemészorvos ma már nem utazik négy-hat órát a vizsgálat miatt, hanem a saját rendelőjében, a telemedicina segítségével vizsgálja a szűrőbuszban tartózkodó gyerekeket, de közülük is csak azokat, akiknél a busszal utazó optometrista az előzetes vizsgálat során ezt indokoltnak találta. Ezzel az újítással lehetővé vált, hogy a legszegényebb településeken kialakult szükségre a szakorvoshiány ellenére is választ tudunk adni. Hasonló módon, a legmodernebb telemedicinás eszközökkel, részben furgonban kialakított mozgórendelőkkel és a vizsgálatokat helyben előkészítő asszisztensekkel indítjuk újra a településeken évek óta szünetelő körzeti orvosi rendelőt.

A modern technológia és az innovatív eszközök beszerzése azonban így is csupán egy kisebb részét képezheti a felzárkózásba érkező befektetésnek. A legfontosabb befektetést a településekre érkező szakemberek jelentik. Az elnéptelenedő, elöregedő, lecsúszó települések drámáját a munkaképes, illetve piacon értékesíthető tudással bíró fiatalok elvándorlása tette ennyire végzetessé. A folyamat megfordításához tudással rendelkező, másoknak mintát adó emberek érkezésére vagy a helyben felnövekvő szakemberek maradására van szükség. Tarnabod, Tiszabura, Tiszabó példája már bebizonyította, hogy a felzárkóztató program olyan értékeket teremt, amelyek önmagukban is vonzóvá tehetik a településeket. A program egyik alapvető tanítása így szól: az integráció fordítva működik – a falvak lakói nem tudnak megérkezni közénk, mi tudunk odamenni, mert előttünk nyitva áll az odafelé vezető út. És miután megérkeztünk, velük közösséget alkotva, együtt tudunk visszatérni. Az integráció akkor lesz teljessé, ha a kívülről érkezők

A felzárkózó településeknek gyorsabban kell fejlődniük a többinél, mert ha nincs így, soha nem fogják utolérni őket. Ezért kell mindenből a legjobbat és a legmodernebbet odavinni a településekre.

maguk látják meg a lehetőséget, és saját elképzeléseiket elhozva, a helyi adottságokat kihasználva valósítják meg terveiket. Ehhez azt kell elérni, hogy a kívülállók számára is egyértelművé váljon: a felzárkózó településeken élő gyermekek éppen olyan ügyesek és tehetségesek, a felnőttek pedig éppen olyan felelős és megbízható munkavállalók, mint az ország más településein élő társaik.

The mathematics of convergence

ABSTRACT

Developing the poorest 300 settlements of Hungary makes significant difference in the lives of 300 000 people, the „Developing Settlements Program” is now Europe’s largest social programme. It is also the first government programme that does not require centrally determined measures to be implemented everywhere, but rather determines interventions based on local diagnoses.

KEYWORDS: convergence, presence

VECSEI MIKLÓS | Szociálpolitikus, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat alelnöke, felzárkózásért felelős miniszterelnöki biztos